

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 26 au 30 juin 2022

Souguia n° 65

ת"סד



Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Melekhet Mah'chevet

Psik Récheh (1)

Cette semaine nous commençons la Souguia de Psik Récheh. Terme signifiant « couper sa tête » et faisant référence au cas où une personne fait une action qui enclenche inéluctablement une autre action qui est interdite, par exemple couper la tête d'une poule pour la donner à un enfant qui jouera avec, en prétendant que l'on ne fait pas l'action pour que l'animal meurt. C'est donc un cas de DCEM mais dont la résultante interdite inévitable. Les Richonim sont d'accord dans la grande majorité que c'est un interdit MinHAtorah. Nous tenterons d'abord de connaître la raison. Puis nous nous pencherons sur la Halakha dans des cas où le risque d'enclencher n'est pas complet mais très majoritaire. Enfin, nous étudierons la Halakha de Safeq Psik Récheh chéléavar, à savoir, lorsqu'il y a un doute sur une situation si elle présente un Psik Récheh ou pas. Comme par exemple fermer la porte d'un enclos en ayant un doute si un animal y est présent (et donc impliquerait la Melakha de chasser).

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותיבונה. גל עיני ואביטה נפלאת מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à

Nessya Berakha bat Esther

1. La raison de l'interdit de Psik Récheh

Combie de façons d'expliquer l'interdit de Psik Récheh pouvez-vous trouver dans les commentaires suivants ?

רמב"ם הלכות שבת פרק א הלכה ו

עשה מעשה ונעשית בגללו מלאכה שודאי תעשה בשביל אותו מעשה אף על פי שלא נתכוין לה חייב, שהדבר ידוע שאי אפשר שלא תעשה אותה מלאכה, כיצד הרי שצריך לראש עוף לשחק בו לקטן וחתך ראשו בשבת אף על פי שאין סוף מגמתו ד להריגת העוף בלבד חייב שהדבר ידוע שאי אפשר שיחתוך ראש החי ויחיה אלא המות בא בשבילו וכן כל כיוצא בזה.

רבינו חננאל מסכת שבת דף קלג עמוד א

מודה ר' שמעון בפסיק רישי' ולא ימות פי' כי ר' שמעון מודה בדבר שהוא ברור כגון אדם שחותך ראש אדם ואומר שאין כוונתו להמיתו אלא להוציא את ממונו שאין שומעין לו אלא דנין אותו דין כל הורג נפש כך כל דבר שמתברר (מעשין) [שיעשה] לאותה מלאכה אין אומרים שלא היתה כוונתו לכך. וכה"ג אפילו ר' שמעון מודה.

רש"י מסכת סוכה דף לג עמוד ב

תוספות מסכת יומא דף לד עמוד ב

[...] פסיק רישיה הוא שא"א בשום ענין כשחותה שלא יובערו התחתונות וכיון דהוי פסיק רישיה כמתכוין דמי [...]

והא מודי ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות - באומר: אחרתך ראש בהמה זו בשבת ואיני רוצה שתמות, דכיון דאי אפשר שלא תמות - כמתכוין חשיב ליה, וכי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר - כגון היכא דאפשר ליה בלא איסור, כגון, גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ, ואף על גב דאיכא למיחש דלמא עביד חריץ, כיון דלא מתכוין להכי ואפשר לגרירה בלא חריץ, כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה גמורה - לא מיחייב, אבל היכא דודאי עביד - מודי.

חידושי הריטב"א מסכת עבודה זרה דף טו עמוד ב

[...] הוי פסיק רישיה ולא ימות שהוא כמתכוין [...]

רבינו חננאל מסכת סוכה דף לג עמוד ב

רא"ש מסכת שבת פרק טז סימן ח

ולפירוש הערוך דרבי שמעון לא מחייב בפסיק רישיה אלא היכא דניחא ליה באותה מלאכה דאיכא למימר אן סהדי דקמכוין

ת"ר אין ממעטין ביום טוב משום ר' אליעזר ב"ר שמעון אמרו ממעטין כגון שמלקטן לאכילה. ומשום הכי לא אמרינן מתקן מנא הוא וסבר ליה כאבוה דאמר דבר שאין מתכוין מותר. והוא דאית ליה הושענא אחריתי. ואי לא אמרינן איערומי קא מערים

חידושי ר' שמואל מסכת כתובות סימן ז

[...] בביאור הא דמודה ר"ש בפסיק רישיה אסור, דאפשר לבארו בתרי אנפי, דאפשר לפרש דכיון דידוע דואי כן הוא בהכרח דבפסיקת הראש ימות, א"כ חשיב מתכוין על הנטילת נשמה, דכל פעולה שיודע האדם שנעשית על ידו, ידיעתו מחשיבה אותו למכוין על זה, ולכן כשיודע בבירור שעושה נטילת נשמה חשיב שיש כאן כוונה ליטול נשמה, אולם יש לבאר באופן אחר דבאמת ידיעה לא הוי ככוונה, ואין כאן פעולת כוונה מצידו ליטול נשמה, והא דחייב היינו משום דכיון דבפעולת פסיקת הראש מוכרח שיהא נטילת נשמה תו א"צ כוונה על הנטילת נשמה ודי בכוונה על פסיקת הראש להחשיבו על הנטילת נשמה, דכיון דמע' פסיקת הראש כולל בתוכו נטילת נשמה, כוונתו על מע' פעולת הפסיקה חשיב כוונה גם על הנטילת נשמה, [ולא כהצד הא' דבעי כוונה מיוחדת על הנטילת נשמה

ורק ידיעתו מחשיבתו כמכּוּיִן ביחוד על הנטילת נשמה], והגר"ש שקופ ז"ל (עי' בשע"י ש"ג פכ"ה) מברר הדברים עוד עפ"י דרכו בביאור אינו מתכוּיִן. דהנה בטעם ההיתר דאינו מתכוּיִן יש מבררים דזה משום דכשאין מכּוּיִן אין המעשה מתייחס לעושהו וחשיב שהמע' נעשה ממילא ע"י גופו אבל לא שהוא עשה המע', אולם הגר"ש שקופ ז"ל נקט דלא זהו הביאור בהיתר אינו מכּוּיִן, כי אם דהביאור הוא דבלי כונה ליכא שם פעולת מלאכה כלל על מעשהו, דשם הפעולה נקבע לפי כונת העושה, וכיון דאינו מתכוּיִן למלאכה בפעולה זו, אין על הפעולה שם מלאכה, וכגון בגורר כסא וספסל אם אינו מתכוּיִן לעשות חריץ אין זה נחשב פעולת עשית חריץ כי אם פעולת גרירת ספסל וזהו שם הפעולה. ולפי"ז הביאור בדין פסיק רישא הוא, דלעולם אינו חשוב מתכוּיִן לעצם נטילת הנשמה, אלא דכיון דודאי כן הוא בהכרח דבפעולה זו דפסיקת הראש עביד הוא מלאכת נטילת נשמה, איכא שם פעולת נטילת נשמה על פעולה זו של פסיקת הראש. דההכרח של הפסיק רישא ולא ימות קובע את שם פעולת הפסיקה לשם פעולת נטילת נשמה, וכיון שיש לפעולה שם נטילת נשמה חייב אף בלא מתכוּיִן, ולא בעי' כלל לכוונתו, וכל מה דבאינו מתכוּיִן אין לפעולה שם נטילת נשמה הוא רק כשהפעולה אינה מכרחת שיהי' נטילת נשמה, ובזה נקבע שם הפעולה עפ"י כוונתו. [ולהגר"ש שקופ ז"ל ודאי דאין חיוב פסי"ר משום ידיעתו משוי' לי' למכּוּיִן, ואכן אף אי נימא דלא כהגר"ש שקופ ז"ל כי אם דנימא דביאור אינו מתכוּיִן הוי משום דבאין מתכוּיִן אין המע' מתייחס לעושהו, נמי יש מקום לומר דכל היכא דהוי פסי"ר יש לו דין מתכוּיִן אף דאין מצידו כוונה מיוחדת על הנטילת נשמה, ואולם יש לומר כצד הא' דחיובו הוי רק מחמת ידיעתו שיש כאן נטילת נשמה מחשיבתו למכּוּיִן להדיא לנטילת נשמה]. [...]

שו"ת ברכת אברהם סימן יט

[...] אבל בפסיק רישיה ולא ימות חיובא איכא בין לדברי ר' יהודה בין לדברי ר' שמעון דמאחר שידע שהאיסור יעשה בודאי ושמחשבתו אינה נעשית אלא בעשיית המלאכה הרי חישב לעשות המלאכה ולפיכך חייב חטאת ומלאכת מחשבת קרינן ביה כגון האי דפסיק רישיה של עוף אף על פי שאין סוף כוונתו למיתה הואיל והוא יודע שהמות בא בחתיכת ראש העוף וחישב לחתוך ראשו הרי חושב למיתה וחייב חטאת [...]

Les mots du jour à apprendre :

Ont trottiné	אִיִּדְדוּ
Marcher lentement	אִיִּדְדוּיִי
A été repoussée	אִיִּדְחֵא

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée à

Nessya Berakha bat Esther

2. Karov Lépsik Réchek

Lorsqu'une situation ne présente pas une certitude que l'interdit aura lieu, on sort du domaine de Psik Réchek. Cependant, il faut savoir si les Hahamim l'ont interdite.

Le Ritva se rapporte à la Guemarra de Ketoubot étudiée auparavant. Pensez-vous qu'il pourrait ne pas parler ici de l'éventuel interdit des Hahamim ?

חידושי הריטב"א מסכת כתובות דף ה עמוד ב

[...] אלא הכי קאמר דכיון שיש בקיאיין בהטייה שאין בו דם ואין בו פתח ואפשר שיזדמן כן אין זה פסיק רישיה ולא ימות, דכל שאפשר שלא יעשה איסור אפי' בצד רחוק לא חשיב פסיק רישיה ולא ימות, ולשון פסיק רישיה ולא ימות מוכיח כן.

Le Choulhan Aroukh suivant concerne l'interdit de chasser pendant Shabbat, et préconise de ne pas recouvrir une ruche de telle façon qu'il ny ait pas de Psik Récheh. Quel est l'élément supplémentaire rapporté dans le Mishna Beroura ? Selon vous, est-ce une réponse à notre sujet ? Comparer avec le Mishna Beroura rapporté plus tard.

משנה ברורה סימן שטז סעיף ד

(יח) בענין שאינו מוכרח - כגון שלא יהדק המחצלת על הכוורת כ"כ כדי שיוכלו הדבורים עכ"פ לצאת בדוחק או שיש בכוורת איזה חור קטן ויכולים לצאת משם ואף על גב שאין נראה להדיא להדבורים עי"ז אפי"ה שרי דקי"ל כר"ש דדבר שאין מתכוין מותר אבל כשאין בו חור כלל אז הוי פסיק רישיה ואסור אפילו במילתא דרבנן

שולחן ערוך סימן שטז סעיף ד

פורסין מחצלת ע"ג הכוורת, (מקום שמתכנסים בו הדבורים לעשות דבש), ובלבד שלא יכין לצוד, וגם הוא בענין שאינו מוכרח שיהיו נצודים, כי היכי דלא להוי פסיק רישיה.

La Guemarra suivante concerne l'interdit d'ouvrir une porte lorsque cela pourrait engendrer l'extinction d'une bougie. Les Mefarchim se sont penchés sur la question si cela représente vraiment un Psik Récheh, tel que la Guemarra a l'air de le dire.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכ עמוד ב

תנא: נר שאחורי הדלת - פותח ונועל כדרכו. ואם כבתה - לייט עלה רב. אמר ליה רבינא לרב אחא בריה דרבא, ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: מאי טעמא לייט עלה רב? אילימא משום דרב סבר לה כרבי יהודה, ותנא קתני לה כרבי שמעון - משום דרב סבר לה כרבי יהודה, כל דתני כרבי שמעון מילט לייט ליה? - אמר ליה: בהא - אפילו רבי שמעון מודה, דהא אביי ורבא דאמרי תרוייהו: מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות.

רש"י מסכת שבת דף קכ עמוד ב

לייט עליה - על כל המורין כן. כר' יהודה - דאמר דבר שאין מתכוין - אסור. בפסיק רישיה - והכא נמי, הרוח מכבהו.

Selon vous, quelle est la conclusion du Méiri, le Roch et les Mefarchim suivants sur notre sujet ?

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף קכ עמוד ב

נר שאחורי הדלת אסור לפתוח ולנעול שמאחר שהוא קרוב לדלת כל כך אי אפשר שלא יהא הרוח מכבה והרי הוא פסיק רישיה [ושמא תאמר והרי אין בכבוי זה אלא איסור חכמים אפי' היה מתכוין בו שהרי סוגיא זו לדעה ר' שמעון והרי הוא סובר שמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכבר ביארנו שכל פסיק רישיה במלאכת סופרים שמותר בענין זה כמו שביארנו בצירוף ושמא תאמר על רב שהוא בעל שמועה זו שהוא סובר כר' יהודה שמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה ויש כאן איסור תורה אינו כן שאם כדבריך אף הוא אומר לו ומשום דסבירא ליה כר' יהודה מאן דתני כר' שמעון מילט לייט ליה ומ"מ תירצו בה גדולי הדורות שלא אמרו שלא לחייב בפסיק רישיה באיסור חכמים אלא בדבר שאין באותה מלאכה איסור תורה כלל כגון מצרף אבל בכיבוי שיש בו איסור תורה בפתיחה שצריך להבהבה לא] **ולי נראה שמן הדין מותר לפתוח** וכל שמצאנוהו בלשון קללה ר"ל לייט עלה פלוני אינה במקום איסור פשוט שכל שיש בו איסור פשוט אין בו מקום לקללת חכם וקם ליה בדרכה מיניה אלא אין קללה אלא במקום שאין איסורו מבורר וההתר בו מצוי ומקללין אותו מצד פרצה ועוז מצח ושאלו לו מהיכן הוא מקלל אחר שלר' שמעון מותר לגמרי ותירץ שאף לדעת ר' שמעון ראוי לקללו שמאחר שהוא אסור בכל שאינו מתכוין כל שהוא פסיק רישיה **אף כל שהוא בקרוב לפסיק רישיה ושהדבר מצוי נקרא העושה פורץ גדר וראוי לקללה ולא אמר בהא אפי' ר' שמעון מודה אלא שהוא ראוי לקללה** ומ"מ ברוח שאינה מצויה אפשר שהוא פסיק רישיה אף המדורה אסור לפתוח דלת כנגדה ברוח שאינה מצויה שהרוח באה ומבערת ואף ברוח מצויה יש להחמיר מצד גזירה ואף על פי שאין בה איסור ראוי לחוש בה לקללת חכם כל שהוא נראה שהיא מדלקת:

רא"ש מסכת שבת פרק טז סימן ט

נר שאחורי הדלת אסור לפתוח ולנעול כדרכו דאביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות. רש"י פירש שהנר מונח אחורי הדלת וחיישינן שמא יכבנו הרוח. ור"ח ז"ל פי' שהנר קבוע בכותל שאחורי הדלת וכשפותח הדלת נוקש בכותל ואיכא למיחש שמא יכבה הנר. ור"י פירש שהנר תקוע באחורי הדלת ובפתיחת הדלת ובנעילתו מרחק את השמן מן הפתילה או מקרבו אל הפתילה ואסור לפתוח הדלת כנגד המדורה אפי' ברוח מצויה:

שולחן ערוך סימן רעז סעיף א

נר שמונח אחורי הדלת, אסור לפתוח הדלת (כדרכו), (רמב"ם פ"ה ומרדכי פ' כ"ב וב"י בשם סמ"ג) שמא יכבנו הרוח [...]

ביאור הלכה סימן רעז סעיף א

שמא יכבנו - לכאורה קשה דהא אמרינן בגמרא דהוא פסיק רישיה ולכך אסור בזה אף שאינו מכויין לכבות אולם לפי מה שפירש שם המהרש"א דלא הוי פסיק רישיה ממש רק קרוב לפס"ר ניחא הלשון:

מאמר מרדכי על שולחן ערוך סימן רעז סעיף א

[...] ואפשר שמפני זה כתב רבינו הטור ז"ל שמא ור"ל שהוא קרוב לודאי שתכבנו והוי כעין פסיק רישיה דנהי דאפשר להיות שלא תכבנו מ"מ קרוב לודאי הוא ומש"ה אסרוהו אף לר"ש:

עולת שבת סימן שלז ס"ק ב

אסור לכבד את הבית וכו'. הטעם משום דלמא ישוה הגומות בכיבודו, אף על גב דאנן קי"ל כר' שמעון דאמר דבר שאינו מתכוין מותר, הכא שאני דקרוב לודאי הוא והוי כמו פסיק רישיה.

Les mots du jour à apprendre :

Ont été repoussé	אִדְחוּ
A été repoussé	אִדְחִי
Celui-ci et celui-la	אִדִּי וְאִדִּי

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée à

Nessya Berakha bat Esther

3. Safeq Psik Récheh chéléavar

שולחן ערוך סימן שטז סעיף ג

כל שבמינו נצוד, חייב עליו; אין במינו נצוד, פטור אבל אסור. הלכך, זבובים אף על פי שאין במינו נצוד, אסור לצודן. הגה: ולכן יש ליזהר שלא לסגור תיבה קטנה, או לסתום כלים שזבובים בו בשבת, דהוי פסיק רישיה שיצודו שם (בה"ת ומרדכי ס"פ כירה ואגור). ויש מקילין במקום שאם יפתח הכלי ליטלם משם, יברחו.

טור אורח חיים הלכות שבת סימן שטז

כל דבר שבמינו ניצוד חייב אין במינו ניצוד פטור אבל אסור הלכך זבובים אף על פי שאין במינן ניצוד אסור לצודן לכן כתב בעל התרומות שאסור לנעול בשבת התיבה שיש בה זבובים אלא יתן סכין או שום דבר בין הכיסוי לתיבה בענין שיוכלו לצאת משם ונ"ל שא"צ לדקדק בזה שאין הזבובים נצודין בתיבה שאם בא לפתוח התיבה וליטלם יברחו ולא דמי לדבורים בכוורת דקתני פורסין המחצלת ע"ג כוורת ובלבד שלא יכוין לצוד כי הכוורת קטנה היא והדבורים ניצודין בה ועוד דבכוורת גופה קתני ובלבד שלא יכוין לצוד אלמא כי לא מכוין שרי:

ט"ז סימן שטז סעיף ג

ועל הקושי השניה של הטור נר' דה"ק חדא דאפי' אם בודאי יש זבובים לא קרוי ניצוד כמו דבורים ועוד אפי' אם תאמר דבודאי הוה פ"ר ואסור מ"מ בספק אם יש שם זבובים יש להתיר דשם אין פ"ר כי זה הוה ספק פ"ר והוה דבר שלא במתכוין ומותר כמו בכור' היכא דלא הוה פ"ר כגון שיש נקב קטן כמש"ל ה"נ אין פסיק רישיה בודאי כי אפשר שאין שם זבובים וזה היא כמו במקום דלא הוה פ"ר דמותר שלא במתכוין כנ"ל לישב דברי הטור על נכון כי לא בא לחלוק בביאור על בעל התרומה אלא שנ"ל שא"צ לדקדק אח"כ ויוכל להסגיר התיבה בלי בדיקה אם יש שם זבובים וכן נ"ל להלכה למעשה דאם רואה שם זבובים יפריח תחלה מה שיפריח אבל א"צ לחפש אחר זה וכ"ש אם יפריח פעם א' ול"ח שמא נשאר עוד וכדאי הוא רבינו הטור לסמוך עליו בזה בפרט שלא מצינו בפי' חולק עליו ומו"ח ז"ל תי' לדברי הטור דלא הוה פ"ר גבי דבורים דלא ניחא ליה שיהיו ניצודים ולא יוכלו לצאת לאכול פרחים לעשות דבש ולא דק דודאי כל דבר שאין במינו ניצוד לא ניחא ליה בההוא צידה כלל אלא שגזרו חכמים אטו צידה שבמינו נצוד דניחא ליה בכך והרב"י כתב וז"ל אלא אי איכא למידיחי דברי בעל התרומות הכי איכא למידיחי שאני דבורים דכורת היא מקום שהם ניצודין והוי כמכניס ארי לגורוקי שלו אבל זבובים בתיבה וכורת לא הוה מקום צידתן אפשר דלא חשיבי ניצודים עד שיתפשם בידו עכ"ל ותמהני על גברא רבה ב"י דאם לא רצה בדחית רבינו הטור ודאי אין גם בדחיותו ממש דשאני ארי בגורוקי ששם הוא עומד ואינו כועס להשחית מקום סגירתו אבל במקום שאין מקומו הוא משחית ולא הוה ניצוד כדפרש"י בס"פ האורג משא"כ בזבובים שבתיה שבכ"מ שאינם יכולים לצאת משם הם ניצודים וע"כ יש לנו לומר דבשעה שיפתח התיבה יברחו אח"כ זהו סברת רבינו הטור עוד כתב ב"י א"נ דע"כ לא אסר ר"ש לפרוש מחצלת על הכוורת בפ"ר אלא בדבורים שבמינו ניצוד אבל זבובים שאין במינן ניצוד כל שאינו מתכוין מותר אפי' בפ"ר עכ"ל. ויפה הקשה עליו מו"ח ז"ל דבפרק משילין משמע אח"כ בסמוך בהדיא דדבורים הוין שאין במינן ניצוד ואפ"ה בעי' דוקא דלא יהיה פ"ר:

הלכך זבובים כו'. ולכן יש ליזהר וכו' הטור בשם בעל התרומות כתב לאיסור בזה וכ' עליו ונ"ל שא"צ לדקדק בזה כו' ועוד דאמרי' ובלבד שלא יכוין לצוד אלמא כי לא מכוין שרי וקשה דזה אינו דהא מפרשי' לה בגמרא מאי ובלבד שלא יכוין לצוד שלא יעשנו מצדה דהיינו דאית ביה חלונות שלא יכסה אותם חלונות דאם לא כן הוה פסיק רישיה וזהו אפי' אליבא דר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר מ"מ מודה בפסיק רישיה דאסור אלא ע"כ דיש מקום שיוכלו לצאת וכ"כ התוס' שם בפ' משילין דיש נקב קטן שאין הדבורים רואין אותו בהא פליגי ר"י ור"ש דלר"י צריך דוקא נקב גדול שיהא נרא' לדבורים ולר"ש סגי בקטן וא"כ כאן בתיבה ויש בה זבובים צריך ג"כ נקב קטן אמאי התיר הטור לגמרי אפי' בלא נקב קטן וכן הקשה הב"י וכתב עוד ב"י מה שחילק הטור בין כוורת שהיא קטנה לגדולה אף אנו נחלק בין תיבה קטנה לגדולה וא"כ נתת דבריך לשיעורים דבכורת נמי איכא רברבי וזוטרי ע"כ ונ"ל דברי הטור נכונים ותחלה נדקדק לשונו שכתב ונ"ל שא"צ לדקדק בזה ולא כתב ונ"ל שהוא מותר אלא דגם הוא ס"ל דאסור כשרואה זבובים בודאי בתיבה אלא דקאמר שא"צ לדקדק אחרי זה לעיין אם יש שם זבובים וע"כ נתן טעם חדא דאפי' אי הוה פסיק רישיה לענין זבובים שאין להם מקום לצאת מ"מ אינו אסור מטעם שלא קרוי ניצוד כי אין ודאי שיבואו לידו דאפשר שאחר שיפתח הכיסוי וירצה ליטלם יפרחו ולא תגיע א' לידו וע"כ אמר ול"ד לדבורים בכורת דהכורת קטנה היא והדבורים ניצודים כוון בזה דעכ"פ יהיו ניצודים דכל כורת היא קטנה לענין זה שלא יוכלו כל הדבורים שיברחו דא"א בכך דהדבורים גדולים וממלאים הכורת וא"א שלא יתפוס אחד מהם משא"כ בתיבה שיש בה זבובים דאפשר שיברחו בפותחו ורוב פעמים אנו רואין שהוא כך לקטנותם של זבובים וכל תיבה היא גדולה אצלה לענין שיוכלו לברוח ובה מתורץ קושי' הב"י על הטור

Les mots du jour à apprendre :

Qui ?	אִיִּין
L'autre	אִיִּךְ
L'autre côté	אִיִּךְ גִּיטָא

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à

Nessya Berakha bat Esther

ביאור הלכה סימן שטז סעיף ג

ולכן יש ליזהר - הנה הט"ז חידש כאן דבר חדש בענין פסיק רישא והוא. דכשם דהיכא דמספקא לן אם יעשה האיסור או לא אמרינן דבר שאינו מתכוין מותר לר"ש כגון בגרירת מטה כסא וספסל דספק הוא אם יעשה חריץ ע"י הגרירה כמו כן ה"ה היכא דמספקא לן אם יש איסור בהמעשה שעושה והוא אינו מתכוין להאיסור נמי מותר לר"ש ולכן מותר בנעילת התיבה דשמא אין בה עתה זבובים **ולולא דבריו הסברא להיפוך דאם האיסור יעשה בודאי ע"י המעשה [היינו הנעילה] אך ספק הוא אם יש כאן איסור [היינו דבר הניצוד] הו"ל ספיקא דאורייתא** ושם בגרירה שאני דמספקא לן על דבר אחר היינו החריץ הנסבב ע"י פעולתו ולכך מותר דבר שאינו מתכוין דאפשר שלא יעשה החריץ משא"כ בענינו דספק הוא על עצם הנעילה אם יש בזה מעשה צידה הוי כשאר ספיקא דאורייתא [ומצאתי בחידושי רע"א ביו"ד סימן פ"ז ס"ו בהג"ה שמצדד ג"כ מתחלה כסברתנו]. **ולכאורה יש להביא ראיה להט"ז מתוספות** כתובות ו' דהביאו מתחלה ראייה לשיטת הערוך דפ"ר דלא ניחא ליה מותר מהא דסוכה ל"ג דממעטין ענבי הדס ביום טוב ופריך והא מתקן מנא [היינו שמכשיר ההדס לצאת בן] ומשני כגון שלקטן לאכילה ודבר שאין מתכוין מותר ופריך והא פסיק רישא הוא ומשני כגון דא"ל הושענא אחריתא אלמא כיון דלא ניחא ליה בהאי תקון שרי ודחו התוספות וכן האור זרוע בהלכות שבת סי' נ"ט וז"ל הואיל וא"ל הושענא אחריתא שרי אפילו לר"ש דשמא לעולם לא יהא צריך לשניה ואשתכח דלא תקן כלי ולא פסיק רישא הוא אבל לר"י אסור דשמא יצטרך לה ואגלאי מלתא דכלי עבד עכ"ל הרי מוכח דגם בספק אם יש על הפעולה הזו גופא איסור ג"כ הוא בכלל דבר שא"מ דמותר לר"ש ויש לדחות דשם עכ"פ תלוי הדבר בענין דלהבא שמא יצטרך לה ויהיה תקון למפרע ע"י המיעוט הזה או לא יצטרך ולא יהיה תקון ודמי קצת להאי דגרירת כסא וספסל דספק הוא אם יעשה חריץ ע"י גרירתו או לא אבל בענינו אנו דנין על הפעולה שעושה עכשיו והדבר תלוי בספק דלשעבר אם עושה בזה מעשה איסור דהיינו אם יש שם דבר הניצוד או לא הו"ל כשאר ספיקא ובענינו לענין זבובים אין נ"מ בזה דהכא בלא"ה אינו אלא איסור דרבנן דהו"ל דבר שאין במינו ניצוד וא"כ הוא ספיקא דרבנן ונ"מ בעלמא היכא דהוא ספיקא דאורייתא כגון שרוצה לנעול הדלת ומספקא ליה אם יש שם צבי וכדומה שנכנס מתחלה לתוכו אפשר דהוא בכלל ספיקא דאורייתא אף שאינו מכין להצידה. **אכן מצאתי ראיה לדברי הט"ז מדברי הרמב"ן במלחמות פרק כירה גבי המיחם שפינהו וכו' ומקשה הגמרא הלא מצרף וקאמר ר"ש היא דאמר דבר שאין מתכוין מותר והקשו הראשונים הא מודה ר"ש בפסיק רישא ותיריך הרמב"ן דלהכי אינו אסור לשפוך מים למיחם ולא חיישין למצרף דשמא לא הגיע לצירוף אף על פי שנתחמם הרבה שהמים מנעו אותו ושמא כבר נצטרפה ע"י שכן וכן תירץ המאירי שם הרי דגם בדבר התלוי בספק דלשעבר ג"כ אמרינן דבר שאינו מתכוין מותר כדברי הט"ז וא"ל דטעם הרמב"ן משום ספק ספיקא דא"כ אמאי אצטרף הגמרא לומר דר"ש היא אפילו לר"י היא מותר אלא ע"כ דס"ל להגמרא דזה לא נכנס בכלל ספק ספיקא ומ"מ מותר בזה כשאינו מתכוין וע"כ כדברי הט"ז הנ"ל:**

משנה ברורה סימן שטז סעיף ג

(טז) ויש מקילין - הוא דעת הטור דס"ל דאע"ג דבש"ס איתא להדיא גבי כוורת דבורים דאם מכסה אותו באופן שאין בו נקב אסור משום פסיק רישיה וכדלקמן בס"ד מ"מ זבובים שאני דלא מקרי צידה כלל [יט] דלרוב קטנותן מצוי שכשפותח הכלי בורחין הכל משם משא"כ בכוורת דבורים שהיא מלאה מהם והם גדולים קצת א"א שלא יתפוס אחד מהם ולכך חשיב צידה ע"ז והב"ח פסק להחמיר כדעה הראשונה וכן המ"א כתב דכן עיקר וע"כ יש לראות להפריח הזבובים ועיין בט"ז שהכריע דמכין שהפריח הזבובים שראה בעיניו תו אין צריך לעיין ולדקדק אולי יש שם עוד איזה זבובים כיון דזה לא הוי אלא ספק פסיק רישיה במילתא דרבנן דהוא דבר שאין במינו ניצוד אין להחמיר כל כך:

Les mots du jour à apprendre :

Se souvenir	איִדְכּוֹרִי
Mentionné	איִדְכָּר
S'est élevé	איִדָּלִי

Programme du jeudi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à
Nessya Berakha bat Esther*

Autres interdits que Shabbat

רמ"א יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז סעיף ו

[...] יש אומרים דאסור לחתות האש תחת קדירה של עו"ג, לפי שהם מבשלים בהם פעמים חלב פעמים בשר, והמחתה תחת קדירה שלהם בא לידי בישול בשר בחלב (הגהת מרדכי פ' הצלמים) [...]

רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן פז סעיף ו

(סעיף ו' בהג"ה) י"א דאסור לחתות האש. קשה לי הא אינו מכוין לבשל רק לחתות באש ופסיק רישא לא הוי דשמא לא בישל העובד כוכבים בהקדירה בשר וגם חלב וצ"ל דדוקא בספק דלהבא שמא לא יהא נעשה כן במעשה שלו כמו גורר כסא וספסל דהוי ספק שמא בגרירתו לא יעשה גומא אבל בספק דעבר כמו הכא דאם יש בקדירה בלוע בשר וחלב בחיתוי זה בודאי יתבשל אלא דהספק שמא אין בו בליעת בשר וחלב זה מקרי פסיק רישא.

ויש לע' דתליא במחלוקת הערוך ובעלי תוספות בשבת (דף ק"ג) ד"ה דקעביד ארעא דחבריה וכו' ע"ש דדעת הערוך דדבר שאינו מתכוין בפ"ר היכא שאינו נהנה מותר אפילו מדרבנן ומשמע שם אפי' בשאר איסורים כן דהא מביא ראייה מההיא דמזלפין יין וכו' שהוא שאר איסורים ע"ש וא"כ הכא מותר דהא אינו (מבשל) [מכוין לבשל] הבלוע של העובד כוכבים ואף דהוי פ"ר מ"מ הא לא נהנה אולם לדעת תוס' שם דאסור מדרבנן ובשאר איסורים נראה דעתייהו דאסור ד"ת ע' בדבריהם ביומא (דף ל"ד ע"ב) א"כ הכא אסור וע' בהרא"ש פ"ד דשבת דגם להערוך בשאר איסורים אסור וע' במג"א (סי' ש"ך סק"כ)

אכן לדעת הט"ז א"ח (סי' שי"ו סק"ג) שכתב שם לדעת הטור בנועל התיבה וספק אם יש זבובים דמותר לנועלו דהוי דבר שאינו מתכוין ואף דהוי פ"ר מ"מ דלמא אין שם זבובים ולא הוי פ"ר א"כ לכאורה בנ"ד היתר גמור דהא אינו מתכוין לבשל כלי של עובד כוכבים ואפשר דאין בתוכו כלל בלוע בב"ח לא הוי פ"ר כתבתי זה שלא להיות האיסור חמור כי כמעט א"א לזהר העוברי דרכים גם יש לדון דסתם כלי ש"נ אינו ב"י ולא הוי כלל בישול בב"ח וזהו תלי' בב' טעמים דלטעמיה דהרשב"א דסתם כלי הוי ס"ס ספק לא בישל כלל ושמא בישל מים ה"ה ה"נ כן אבל לטעם הטור שם דהוי ס"ס שמא לא בישל תוך מעל"ע ואת"ל בישל שמא פוגם להך תבשיל וזהו רק לענין איסור התבשיל אבל לענין איסור בישול כולו חדא ספיקא היא ועיין:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צב סעיף ב

נפל חלב לתוך קדירה של בשר, טועמין החתיכה שנפל עליה החלב, אם אין בה טעם חלב, הכל מותר. ואם יש בחתיכה מטעימת חלב, נאסרה אותה חתיכה. (ולדין דאין סומכים אעובד כוכבים, בעינן ששים בחתיכה, ואם לאו כולה אסורה). ומשערין בכולה, אם היה בכל מה שיש בקדירה מהחתיכות והירק והמרק והתבלין כדי שתהא חתיכה זו אחד מששים מהכל, החתיכה אסורה והשאר מותר. במה דברים אמורים, בשלא ניער הקדירה בתחלה כשנפל החלב, אלא לבסוף, ולא כיסה. אבל אם ניער מתחלה ועד סוף, או שכיסה משעת נפילה ועד סוף, הכל מצטרף לבטל טעם החלב. הגה: וכן אם לא ניער כלל, לא בתחלה ולא בסוף, ולא כיסה כלל, אם יש ס' בקדירה נגד טיפת חלב שנפל, אינו אסור רק החתיכה לבד, ושאר הקדירה מותר (בית יוסף בשם הראב"ד והמגיד משנה בשם הרמב"ם). וכן אם ניער בתחלה או כיסה מיד, אף על גב דלא ניער ולא כיסה לבסוף, כל הקדירה מצטרף, והוא שניער וכיסה מיד שנפל שם האיסור (טור וב"י בשם ר"ן ו' חביב). **וכן אם נפל לתוך המרק או לחתיכות, ולא נודע לאיזו חתיכה נפל, נוער את הקדירה כולה עד שישבו ויתערב הכל, אם יש בקדירה כולה טעם חלב, אסורה. ואם לאו, מותרת.** ואם לא נמצא עובד כוכבים שיטעום ונסמך עליו, משערים בששים (עכ"ל רמב"ם). הגה: ויש חולקין וסבירא להו דאינו מועיל מה שנוער הקדירה, אם לא שניער מיד שנפל האיסור (טור). והכי נהוג.

רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן צב סעיף ב

(סעיף ב') נוער את הקדירה כולה. יש לע' אמאי שרי (לערות) [לעשות] כן הא אם לא ינער ישאר הטפה באותה חתיכה וע"י ניעור מעייל הטפה בחתיכות האחרות והוי מבשל בב"ח ועכ"פ בליכא ס' אלא דיטעום קפילא דלמא באמת יהי טעם בכולה ועבר על בישול בב"ח וצ"ע:

אבן האזל הלכות שבת פרק א הלכה ה

[...] והנה ביו"ד בס"י פ"ז במה שכתב הרמ"א דאסור לחתות תחת קדרה של עכו"ם שמא יש שם בשר וחלב, תמה שם הגרעק"א בחידושו דהא הוי אינו מתכוין, וכתב דאף דהוה ספק בלעבר שאין אנו יודעים מה נמצא בקדרה, וכל דין דאינו מתכוין הוי ספק בלהבא דהיינו אם תעשה המלאכה והאיסור או לא, מ"מ הוי נמי כדין אינו מתכוין והביא ראה מדברי הט"ז דהתיר לכסות תיבה בשבת כשספק אם יש שם זבובים והוי איסור צודה, משום דהוי דבר שאינו מתכוין, הרי דגם ספק בלעבר שייך לדשא"מ.

ואמרתי בזה דיש לחלק מדינא דהט"ז דגבי שבת דבעינן מלאכת מחשבת מהני גם ספק בלעבר דלא ליהוי מ"מ, דהא עכ"פ בשעת עשייתו חסר לו הידיעה אם הוא עושה המלאכה או לא ולכן א"א לחייבו מטעם מלאכת מחשבת, אבל בהך דינא דהרמ"א דאינו באיסור שבת שפיר חייב היכי דהספק בלעבר, ורק בספק בלהבא שהספק אם בכלל יעשה איסור מותר משום דשא"מ אבל בספק בלעבר דודאי עושה את האיסור באם יש שם בו"ח, לא מיפטר משום אינו מתכוין וחשיב רק שוגג לכל היותר.

ואיברא אם נימא דגם בשבת לא מטעם מלאכת מחשבת הותר אינו מתכוין, דגם היכא דלא צריך מלאכת מחשבת כגון בחבורה ג"כ פטור אינו מתכוין וכדהוכיחו התוס' בכתובות ו' ע"א, דא"מ למלאכה הוי היתר בכל התורה כולה ואין לזה שום שייכות עם מ"מ דשבת, לא יעלה כלל תירוצינו לחלק בין שבת לשאר איסורים, אבל אם נימא דמטעם מ"מ ג"כ יש היתר לכתחילה כשספק אם יעשה האיסור ואינו אסור היכי דלא הוי מ"מ אלא כשעושה את האיסור להדיא, שפיר אפשר לומר כנ"ל דספק בלעבר אינו מתיר רק בשבת, (ובקושית התוס' בכתובות עוד נכתוב בעזה"י). [...]

Les mots du jour à apprendre :

Ont semblé	אִיֶדְמוּ
Sembler	אִיֶדְמוּי
Je reviendrai	אִיֶהְדָר

Biographies:

Hidouchei Rabbenou Shmouel – חדושי ר' שמואל

Rabbi Shmouel Rozovski est né en Lituanie en 1913. Il est issu d'une lignée de Rabbanim (fils du Rav Michal Dovid Rozovsky, Rav de sa ville, et de la Rabbanit Sarah Pearl, fille du Rav Avraham Gelburd. Dès son jeune âge, il étudie avec le Rav Chaim Leib Shmuelevitz et devient l'un des principaux élèves du Rav Shimon Shkop. En 1936, il fait son Alyah et étudie à la Yeshiva de Lomzah à Petah Tikva, où il commence à dispenser des cours aux côtés de Rav Moshe Shmouel Shapiro, et Rav Elazar Menachem Shach. En 1944, il est appelé par le Rav Yosef Shlomo Kahaneman pour être à la tête de la nouvelle Yechiva de Ponevezh à Bnei Brak. En peu de temps, sa réputation s'étend mondialement pour la qualité de ses cours. Il fut ainsi Roch Yeshiva pendant 35 ans aux côtés de Rav Chakh et Rav Povarsky qui l'y avaient rejoint. Il décède en 1979 suite à une longue maladie. Ses cours sur le Talmud ont été rassemblés entre autres dans le Hidouchei Shmouel.

Even Haezel - אבן האזל

Rabbi Isser Zalman Metlzer est né à Mir (Biélorussie) en 1870 et décédé en 1954 à Jérusalem. À l'âge de 10 ans, il étudie avec le Rav de Mir, Rabbi Yom Tov Lipman Baslavsky (le Malboushei Yom Tov) et à la Yeshiva de Mir. À l'âge de 14 ans, il commence ses études à la Yeshiva de Volojine dirigée par le Rav Naftali Zvi Yehuda Berlin, le Natziv, et le Rav Chaim Soloveitchik, aussi connu comme Reb Haïm de Brisk. En 1894, il devient Maggid Shiour à la Yechiva de Slobodka, où il reste jusqu'en 1897. Il va ensuite à Sloutsk (en Biélorussie) pour diriger la Yeshiva fondée par le Rav Yaakov Dovid Wilovsky (Ridvaz). Des centaines d'étudiants passent par cette Yeshiva et plusieurs d'entre eux feront partie des dirigeants de la génération suivante. En 1903 il devient le Rav de la ville. En 1925, il fait son Alya et devient Roch Yeshiva de Ets Haïm à Jérusalem, où son influence sera très grande dans le monde de la Torah, jusqu'à sa mort. Son célèbre ouvrage le Even Haezel fait partie des classiques dans les Yeshivot, et la méthode de son Rav Rabbi Haïm de Brisk y est omniprésente. Construit autour du Rambam, ses longues analyses font preuve de beaucoup de profondeur et sont une référence principale pour ceux qui veulent s'imprégner de la méthode Yeshvatit.

Liste des 65 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Méein Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisin (1) 25. Pat Kisin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33-34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'	Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes
Souguiot générales			
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte
Chabbat – Meleket Mah'chevet			Roch Hachana 35. Les trois Livres
59. 60. 61. Mit'assek	62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven	65. Psik Récheh	Soukot 36. Mitstaer

Bon Limoud sur Matmidim !